

זה בורר פרק שלישי מנהדרין

**כפ.**

עין משפט  
נר מצוה

ס"ה א מ"י פכ"ג מהל'  
 סנהדרין הלכה ו' סמג  
 גליון רח טוש"ע ח"מ ס' ז  
 סעיף ז:  
 ס"ו ב מ"י שס הל' ז טוש"ע

שם סעיף ח:  
ג. מ"י פ"ז מהלכות  
עדות הלכה ז. סמג  
לאוין ר"ז טו"ש"ע ח"מ סימן  
כח סעיף ח:

**סח** ד מיי פ"ו מהל טוען  
ונטען הל' א [ופי"ו]  
מהל' עדות הל'ד] טוש"ע  
ח"מ סימן פא סעיף ח:  
**סח** ה מיי פ"ו מהל'  
עדות הלכה ב סמג  
לאוין ריו טוש"ע ח"מ סי'

כח סעיף ט:  
ע ו מ"ח פ"ח מהלכות  
סנהדרין הל' ב סמג  
עשין לה טוש"ע ח"מ סימן  
יח סעיף א:

**עב** ז ח מיי פכ"ז מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' יט סעיף א:

**עב** ט י ב מיי פי"ז מהל' עדות הל' ז סמג לאוין דין טוש"ע ח"מ סי' כח סעיף ז:

**עג** ל מיי' שם הלכה א  
[והל' ד] טוש"ע שם  
ס' פא ק"ז:  
**עד** מ מיי' פ"ו מהלכות  
טוען ונטען הל' ו  
סמג עשין לה טוש"ע שם  
ק"ח:

עַד ג' מִי שֶׁם הִלְכָה ז'  
טוֹש"ע שֶׁם סְעִיף יא:  
עו' ס' מִי שֶׁם הִלְכָה ח'  
טוֹש"ע שֶׁם סְעִיף ג':  
עז' ע' (מִי) פ"י מֵהִלְכוֹת  
סְנֵהדְרִין הִלְכָה ח):  
עַד פ' מִי פִי"א שֶׁם הִלְכָה  
ה':

מוסף רש"י

מוסף רש"י

הוא אמר לי שאני חייב  
לו. אבל לא כפני המובע  
למחר כן. לא היום הוראה  
(לקמן 17). איש פלוני  
עזר מיינ' (זה).  
שואל ראה בהלואה, היינו  
על מפי עד (ע"ש), ואחד  
אומר אני יודע יוסיפו  
הרעיון. להו' לי כי כמאן  
גלה הו' הס' ואיננו כמאן  
דמרי הו' דהו' ואנן עשין  
מעיקרא תלמי, דלי מני  
גמרי דיקא תלמי הו' רובא  
שמיר דמי (דע"ר ה:).

## רבינו חננאל

בל המוסף גורע עשתי  
עשרה אוסף ע' ופחת  
אמה :

## מסורת הש"ס

קרוצים ונפרקו. הוו. שמתה אחותם  
בכס כלל אלא אחון לא צייטמון דינא  
דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אור  
יציגו. דקמייך ליה ושפטו העדה וקא  
שלנו והוא לא איזב לו העד ולא מבקש  
רעתו השופט: חד לדין. צדקיי  
מודו רבנן דשנא לא דיון דלא מני  
חזי ליה זכותא: ואידך. לפסול צדין  
אחד שני דיינין ששונאין זה את זה:  
**מתני'** מאיימין עליהם. מפרש  
בגמרא: הוא אמר לי. הלוה אמר  
לי: לא אמר כלום. דעביד איניש  
דלמחר פלוני נושא בן כדי שלא  
יחזיקוהו פשע: הוזה לו. שהיו  
שניהם צפנינו להודות נכתוב להיות  
לו עדים צדכר: שנים אומרים וזאי  
ואחד אומר חייב וזאי. דכתיב (שמות

(כ) אחרי רבים להטות: אפילו שנים מחייבין או מוכין ופולשי אומר איני יודע יוספו הדיינין. ואע"ג דאי הוה פליג עלייהו בנזל במיעוטא הי' אחר איני יודע הוי כמי שלא ידע בדקן ונמצא הדין בשנים ואכן חללא בעיקר: מכניסין אותם. לבעלי דינין. ובגמרא [ג.] פריך הא לא אפקינהו: **גב' היי א"ל**. לעדים כשמידימין עליהם: נשיאם ורוח וגשם וגו'. כבזיל מתהלל במתה שקר דהיינו מעדי שקר גשמים נעדרים ואפלי' כשהשמים מתקשרים בעצים ורוח להוריד גשמים אין הגשם בא: **אמר רבא**. מאי חיכתת להו אם לא ירדו גשמים אמרי כלבם משל הדיוט שז שני הוה כפנא ואצבא אומנא לא חילף על פתח מי שיועד אומנות ובעל מלאכה לא עבר הרעב: **מפץ ואחר** וגו' איש עושה וגו'. בעון עדות שקר דבר בא ויתיראו שלא ימותו: **אאורגיהו וילי**. השוכרים אותם

מזכים אותם וקלים הם צעיריו  
והואשבו שנים אנשים בני זלעג.  
נצות הירעאלי כתיב שיעזי המלך  
היו יועצים לושררה והיו קורין אותו  
בני זלעג: צפנינו. משמע שעשאוהו  
עדים<sup>(ה)</sup>: פטור. ואע"פ ששמעו עדים  
אתמוול שהודה לו הואיל ולא אמר  
אתם עדי: משטה אני כך. שומק  
היימי כך צפניל שהיית שאלוני מה  
שלל היה: הכמני. הכחצי כמו וארב  
והואשבו שנים אנשים בני זלעג.

## הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה צפינו וכו'  
עדים מדלא קתני  
שמענו שהודה לו  
הס"ד:

## הגהות הגר"א

[א] במתני' (ואומר הולך  
רכיל מגלה סוד) תא"מ:

ת מר עוקבא: בקבא דקירא אידנא בכו. בקב של שעה נדבקתי בכם צממיה. כלומר איני דנוק  
ויום ראשון ואילן. בטלה שושבניות וכשר להעיר: והוא לא אויב לו יעידנו. דהאי והוא אחד קאי  
לו לרואה דאי ברובא הא כתיב (דברים ד) והוא לא שונה לו וקראי אחריני טובא: ולא מבקש רעמו  
ר' יהודה דהאי לא מבקש רעמו אשופטים קאי. ולשון זה מנאמי בצרייתא דסיפרי ולא בסיפרי

**דברי הרב ודברי התלמיד.** וא"ת  
אם כן כל מסית יפטר ענמו  
באותה טענה ויש לומר דדוקא נחש  
שלא נטעוה שלא להסית ולא נענש  
אלא לפי שבאת תקלה על ידו אבל  
מסית שננטעוה שלא להסית נמנא  
כשמסית עובר:

ק

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: השונא כל שלא דבר כו': ת"ר והוא לא אויב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ידינו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידינו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד לדיון אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו במכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד כודקים את העדים היו מכניסין אותן לחדר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>א</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר<sup>ג</sup> לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום יעד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו<sup>ד</sup> ואחר כך מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו דבריהן מכוונין נושאין ונותנין בדבר<sup>ה</sup> שנים ואומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר חייב ואחד אומר זכאי<sup>ו</sup> אפילו שנים מזכין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין<sup>ז</sup> גמרו את הדבר היו מכניסין אותן והגדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב<sup>ח</sup> ומניין<sup>ט</sup> לכתובתא לא יאמר

אני מוכה וחבירי מחייבים אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי על זה נאמר  
(2) (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: גמ' היכי אמר' להו  
אמר רב יהודה ה"ב אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל  
במתת שקר אמר ע' (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא  
לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו מפני וחרב וחץ שגזן איש עונה  
ברעהו עד שקר אמר ע' (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני הוה מותנא  
ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא  
אמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב והושיבו שנים אנשים בני  
בלעיל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי  
כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב  
יהודה דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא  
בר אבא א"ר יוחנן (2) (2) מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לי אמר  
משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר  
לו תנהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו  
עדים אחורי גר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני  
ופלוני אמר לו מתירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי  
אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיא  
חסורי מיחסרא והכי קתני אם לא טען אין טוענין לו וברדיני נפשות אע"ג  
דלא טען טוענין לו ואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר  
חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמעי לי שאני מסית דרחמנא אמר לא  
תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין  
טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש  
למטען ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה  
ליה למימר דברי ה"ב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין  
אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר אמר אלהים לא תאכלו ממנו  
ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא אמיתים וחצי ארכו רב אשי אמר  
עשתי עשרה ירעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר

וּכְן אֵתָּה חֹסֵר כְּמוֹ אֹתָהּ<sup>ט</sup> מֵלֵא: עֲשֵׂי עֲשֵׂרָה. דַּל עֵי"ן מֵהֶבֶל הוּא לְהוֹ שְׁמִים עֲשֵׂרָה: לֵא